

Název objektu

Ústí nad Labem – Geisslerovo sídliště Typ 3B - dům č. p. 462

Adresa	Ústí nad Labem, Do Švabinského 462/49	
K.ú./parcela č.	St. p. č. 838	
Architekt	Rudolf Geissler, Ústí n. L.	
Stavitel	Město Střekov	
Projekt	1926	
Realizace	1932	
Vlastník	Jaroslav Sova	
Typ objektu	Rodinný dům	
Typ památkové ochrany	Objekt nepožívá žádného typu památkové ochrany	

Popis:

Dvoupatrový dům tvoří prvek urbanistického celku unikátního sídliště 63 typových rodinných domů. Sídlíště je posazeno ve svahu otočeném proti severu a na svém západním konci bezprostředně navazuje na existující zástavbu obce Střekov a na severu na dělnickou kolonii továrníka Georga Schichta. Na východě a jihu pak sousedí s lesem. Tento konkrétní objekt je situován na jižní části sídliště v zástavbě ulice Švabinského. Hmotu domu tvoří prostý kvádr završený valbovou střechou. Zdánlivě jednoduchou až minimalistickou stavbu navrženou pod vlivem heimatstillu architektonicky povyšovalo hravé členění okenních otvorů a působivé užití dřevěných prvků jako okenic a palisád.

Sídlíště se skládá z pěti různých typových projektů, tento dům nese označení Typ 3B (některá dobová literatura uvádí ještě existenci Typu 3A s odlišnou vnitřní dispozicí schodiště, ale ten jsem při prohlídce sídliště neobjevil). Jde o největší z typových domů určených pro jednu rodinu. Obytná plocha dosahuje 72,6 m² (do plochy jsou ovšem počítány jen prostory pokojů bez provozních prostor jako kuchyně, koupelny atd). Dům má velmi praktické řešení vnitřního prostoru, které maximálně využívá poměrně malou zastavěnou plochu – 69 m². Přízemí zabírá zhruba čtvrtinu komunikační prostor se vstupem, chodbou a schodištěm. Dům v přízemí skýtá dva pokoje, kuchyň, rozměrnou předsíň se záchodem, v patře pak tři pokoje a koupelnu. Dům je podsklepený a disponuje také rozměrným podkrovím. Architekt dával určitý prostor k variabilitě typových projektů, a tak vznikaly domy s drobnými odlišnostmi. Například venkovní schodiště bylo buď otevřené, kryté přístřeškem, balkonem. Obzvlášť variabilní byl právě typ 3B. Objevoval se nejen v podobě vybraného objektu, ale měl například i dřevěné bedněné fasády v patře, nebo i třídlínná okna v patře. Tyto drobné odlišnosti sloužily ke zpestření sídliště, k určité individualizaci domů, nijak nenarušovaly jednotící ráz urbanistického celku.

Pokračování popisu:

Dům se dochoval v prakticky nezměněné podobě, a to včetně původní omítky a její barevnosti. Okna byla vyměněna za plastová, ale dochovalo se členění oken i rytmus okenních otvorů. Zmizely bohužel dřevěné okenice, po nichž se dochovaly ještě otisky na fasádě. Původní je i střešní krytina včetně volského oka k prosvětlení podkrovní. Jako u jednoho s mála objektů se dochoval také volný vstup bez dodatečného vyzdění verandy. Zdá se, že dokonce i lampa nad vchodem do domu pochází z doby výstavby.

Autorem projektu celého sídliště je architekt Rudolf Geissler. Narodil se v Liberci 16. února 1897, architekturu vystudoval v Bruselu. Samostatnou kancelář si otevřel v Ústí nad Labem roku 1925, a tu po šesti letech přesunul do Teplic. Kromě navrhování obytných a administrativních staveb a designu nábytku působil také jako pedagog se statutem profesora na odborných technických školách. Architekturu se zabýval hlouběji, soustředil se na řešení problému kvalitního a levného individuálního bydlení. Výsledkem byl projekt pro sídliště typových rodinných na Střekově, které nabízelo luxus bydlení v rodinném domku se zahradou za ceny dostupné i ekonomicky slabším vrstvám. Pro svůj plán nadchl střekovskou radnici. Nabídl v době bytové krize její neortodoxní řešení. Obec dodala pozemky, vybudovala infrastrukturu a získala půjčku na stavbu domů. Náklady se architektovi podařilo výrazně snížit typovými plány, sériovou výstavbou a hromadnými objednávkami. Zároveň využíval nové technologie, například vnější zdi domů jsou postaveny ze speciálních dutých křemelinových tvárců dodnes existujícího systému „Isostone“. Pozoruhodná je také snaha maximálně navázat sídliště na okolní přírodu. Proto architekt v původně zalesněném pozemku nechal vzrostlé stromy, borovice a ovocné stromy, které pak stály v bezprostřední blízkosti vybudovaných domů.

Hotové domy si pak zájemci mohli pronajmout. Vlastníci se staly, až po zaplacení minimálně 50 % nákladů. Cenu domu spláceli obci z úročené půjčky, ale výhodou mělo být, že výsledné měsíční výdaje za bydlení byly i tak stále ještě nižší než běžné nájemné v činžovních domech. Konkrétně nejlevnější Typ 1 byl na prodej za celkovou cenu 65 000 Kč.

Využití sídliště se dodnes nezměnilo, stále jde o soukromé domy určené pro individuální bydlení.

Památkové zhodnocení:

Popisovaný objekt sice výměnou oken a odstraněním okenic ztratil část ze své autentičnosti, ale patří mezi nejdodochovalejší v rámci celku. Je z něj stále čitelný záměr autora. Jinak je totiž na sídlišti z 63 domů už jen zlomek v nezměněné podobě. Vytratilo se to, na co architekt Geissler tolik kladl důraz, tedy na jednotící vzhled jeho sídliště, které i přes typovou pestrost jednotlivých domů a jejich rozdílnou vnitřní dispozici sjednocovalo architektonické pojetí. Stálo na barevném sjednocení fasád, obecné podobnosti vnější hmoty stavby (i přes rozdílné objemy), konstrukce střechy, rozvržení říms, okenic a oken, až po provedení plotů zahrad. Mnohé stavby jsou dnes brutálně zdeformované přestavbami a přístavbami. Z architektova díla tak můžeme obdivovat prakticky už jen urbanistické řešení celku citlivě pojaté s ohledem na krajině Českého středohoří. Bohužel i tady vznikla řada rušivých elementů v podobě pozdějších dostaveb technických objektů, garáží a kůlen.

Výstavba podobných kolonií levných typových domů nebyla ve své době ojedinělá, ale především šlo o projekty velkých průmyslových závodů (Baťa, Schicht). Střekovské sídliště jako obecní akce představovalo výjimku. Geisslerovo originální řešení spojující progresivní stavební technologie a klasické architektonické hodnoty se setkala s ohlasem odborné veřejnosti, bylo opakovaně publikováno odborným tiskem. Architekt po tomto úspěchu připravoval stavbu dalšího podobného sídliště na Střekově. Mělo už jít ale o soukromý, v dnešních poměrech bychom mohli říci developerský projekt. Zřejmě kvůli hospodářské krizi ale nedošel naplnění.

Prameny a literatura:

- **Geissler Rudolf; Das ländliche Wohnhaus**, Teplice-Šanov, 1933
- **Richtlinien für die Erbauung einer Heimstätten-Siedlung in der Tell- und Eckenerstrasse in Schreckenstein II.** Vydal Městský úřad Střekov, Ústí nad Labem 1932
- **Geissler Rudolf; Die Heimstättensiedlung der Gemeinde Schreckenstein**, Forum, r. IV. č. 11/12, 1934
- Pozůstalost architekta Paula Spielmanna

Zpracovatel

Mgr. Martin Krsek

Datum

3. října 2010

Seznam příloh :

1. katastrální mapa
2. fotografická a plánová dokumentace

letecký snímek s vyznačením objektu

půdorys suterénu

půdorys 1. n.p.

půdorys 2. n.p.

pohled od jihu

pohled od východu

pohled od jihozápadu

pohled od severu

detail vstupu

výstavba z křemelinových tvárnic asi 1930

výstavba domů – asi 1930

Typ s dvojdílnými okny a bedněním v 2. n.p. – 1932

Typ 3B s dvojdílnými okny - 1932

Typ 3B s trojdílnými okny v 2. n.p. – 1932

detail vstupu s lampou - 1932

Typy 3B – 1932

situace – urbanistický plán sídliště

celkový pohled - 1932

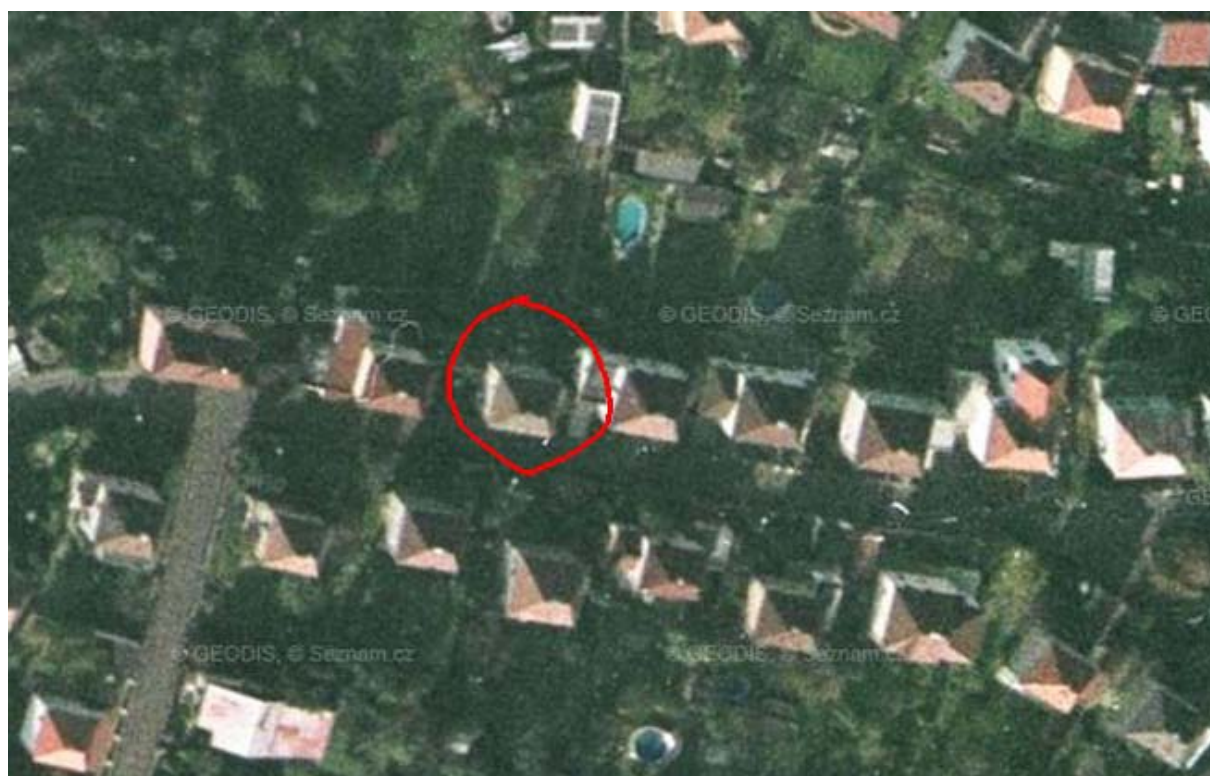
celkový pohled současný stav

necitlivé přestavby typových domů

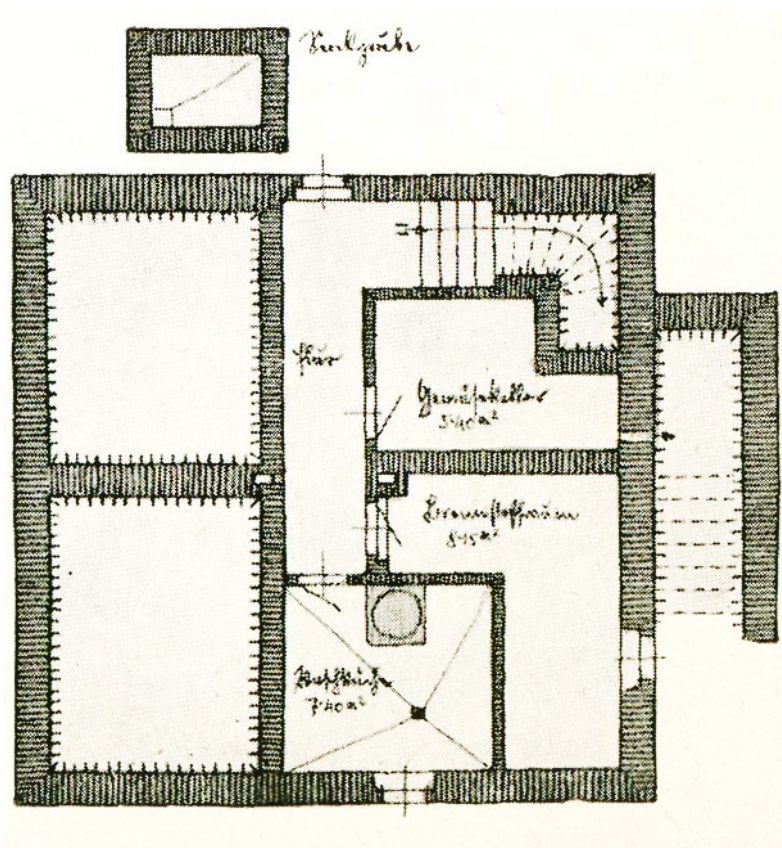
▼ katastrální mapa

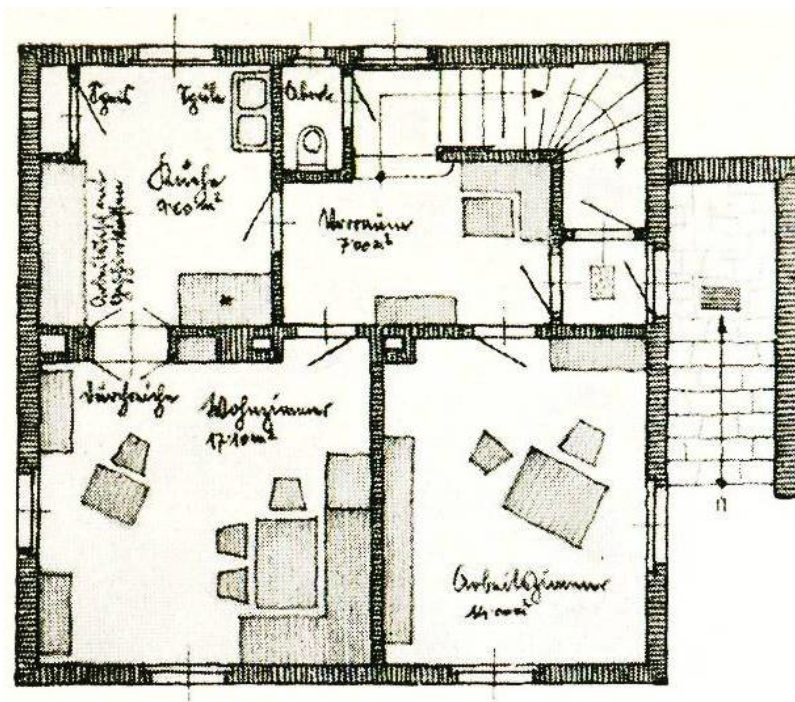
▼ letecký snímek s vyznačením objektu

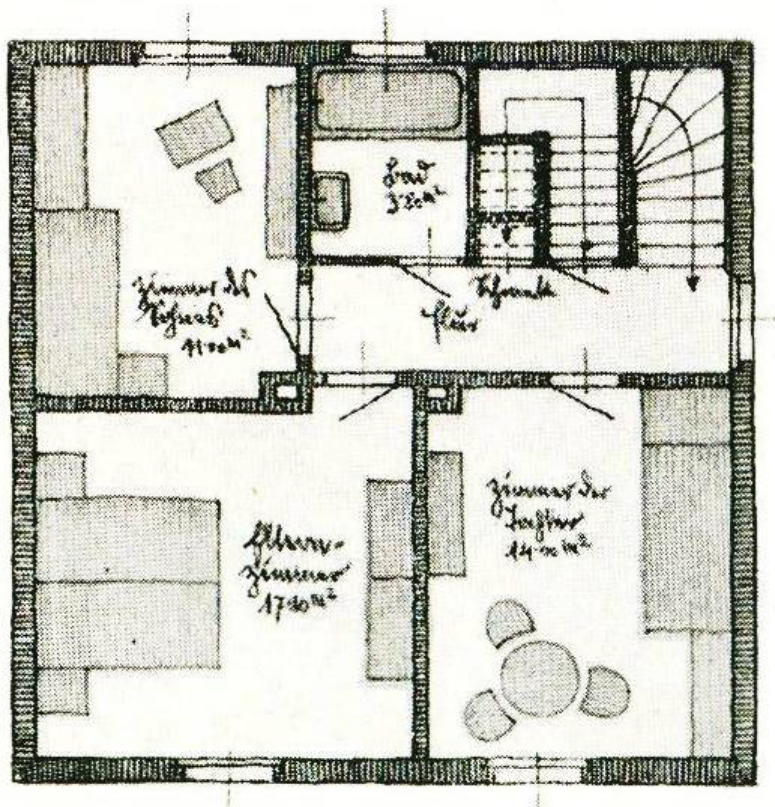
▼ **půdorys suterénu**
zdroj : Das ländliche Wohnhaus

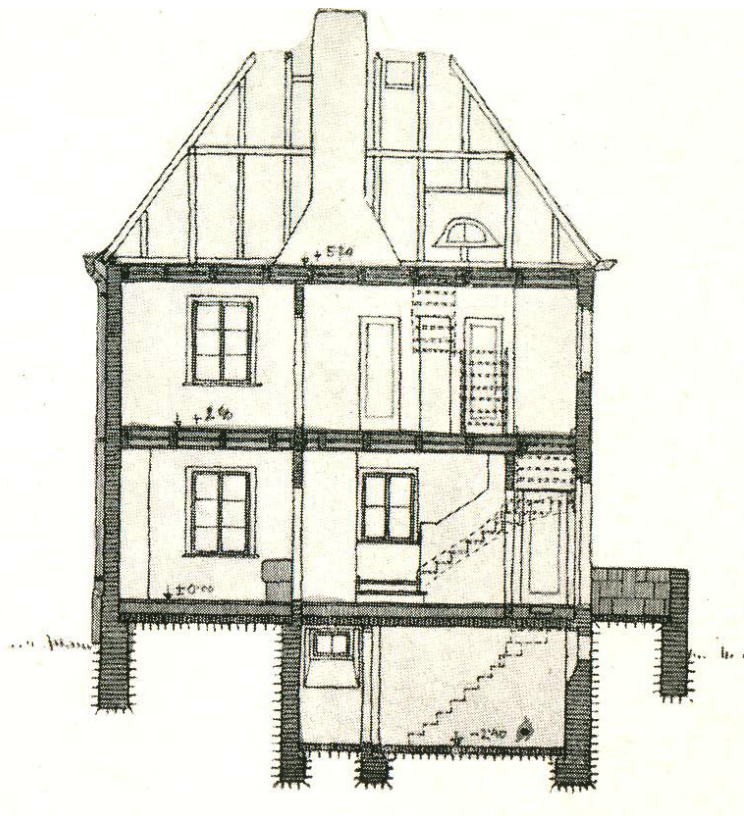
▼ **půdorys 1.n.p.**
zdroj : Das ländliche Wohnhaus

- ▼ půdorys 2. n.p.
zdroj : Das ländliche Wohnhaus

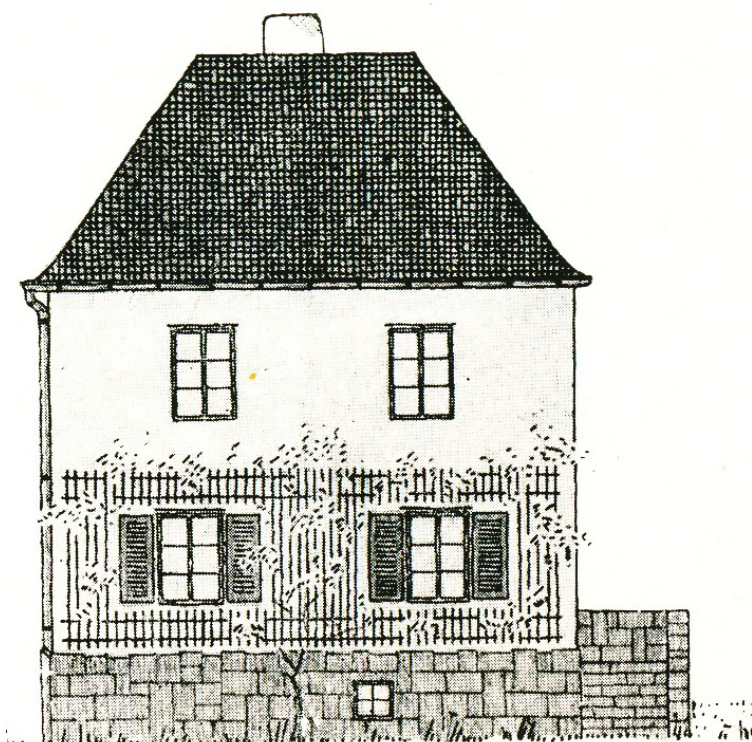
- ▼ Řez
zdroj : Das ländliche Wohnhaus

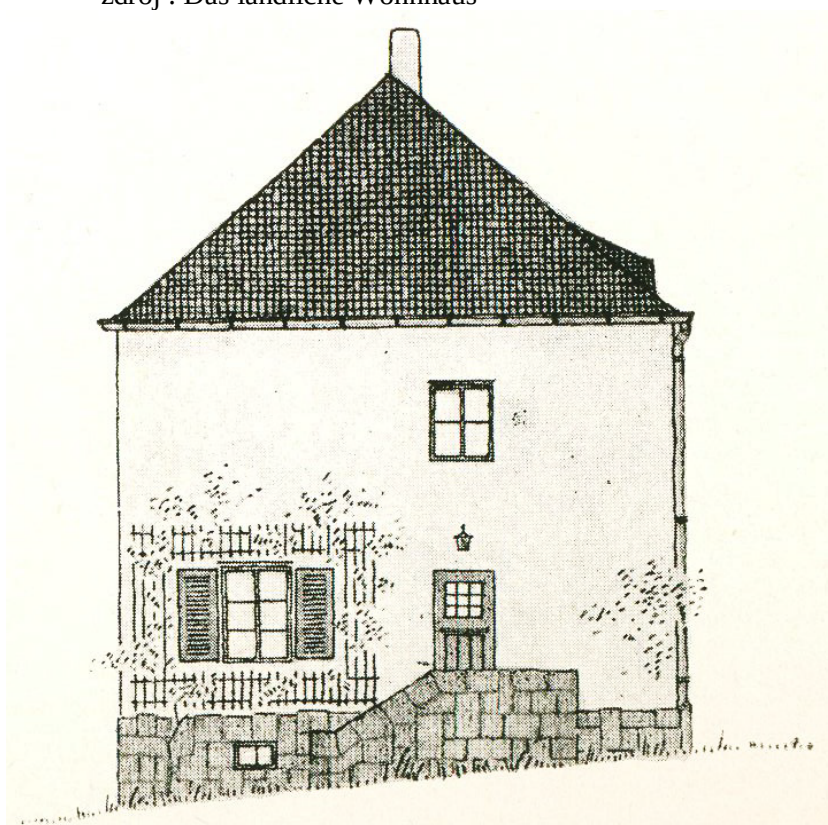
Pohled od jihu

zdroj : Das ländliche Wohnhaus

Pohled od východu

zdroj : Das ländliche Wohnhaus

▼ **pohled od jihu z ulice Švabinského**

▼ **pohled od východu z ulice Švabinského**

▼ **pohled od jihozápadu z ulice Švabinského**

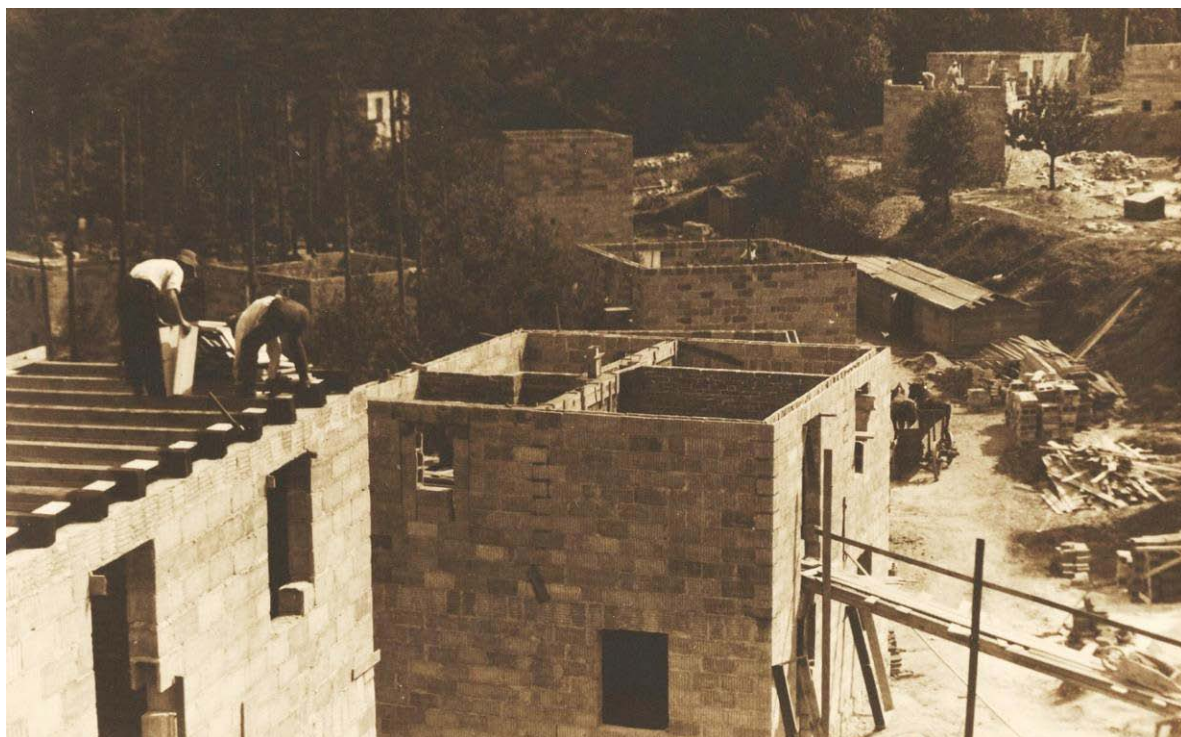
▼ pohled od severu

▼ detail vstupu

▼ výstavba z křemelinových tvárnic asi 1930
zdroj : Paul Spielmann

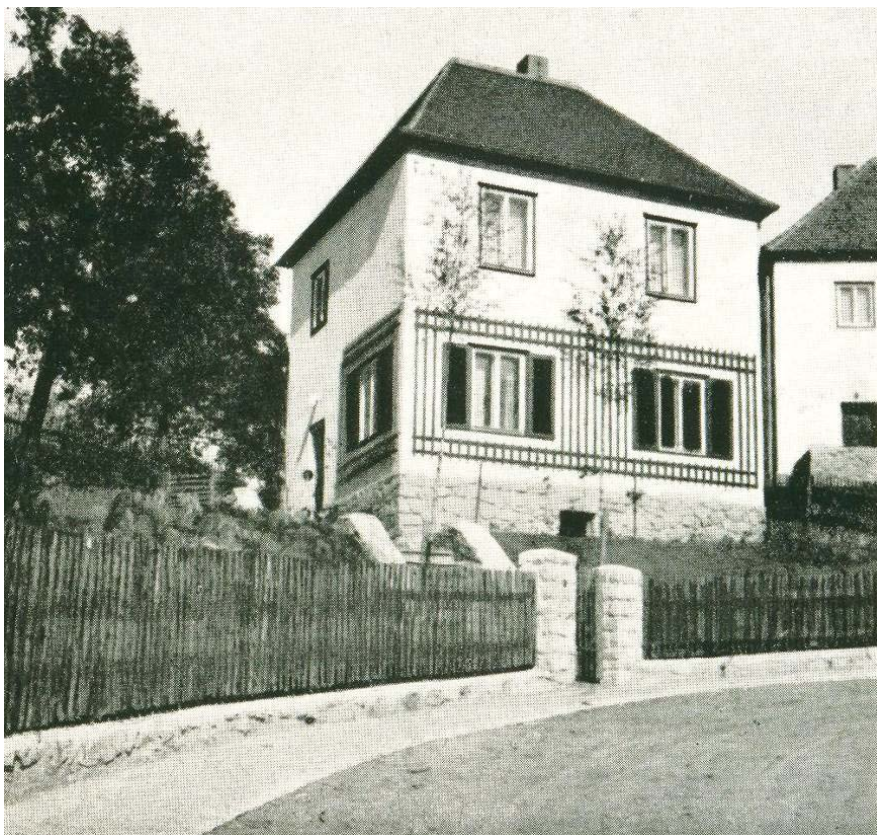
- ▼ **výstavba – asi 1930**
zdroj : Paul Spielmann

- ▼ **Typ s dvojdílnými okny a bedněním v 2. n.p. – 1932**
zdroj : Paul Spielmann

▼ **Typ 3. B s dvojdílnými okny – 1932**
zdroj : Das ländliche Wohnhaus

▼ **Typ 3. B s trojdílnými okny v 2. n.p. – 1932**
zdroj : Paul Spielmann

▼ **Detail vstupu s lampou – 1932**
zdroj : Paul Spielmann

▼ **Typy 3B – 1932**
zdroj : Paul Spielmann

- ▼ **situace - urbanistický plán sídliště**
zdroj : Paul Spielmann

- ▼ **celkový pohled - 1932**
zdroj : Paul Spielmann

▼ celkový pohled současný stav

▼ necitlivé přestavby typových domů v ulici Švabinského

